# WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII – KLASA 6

## Uczeń:

| Treści nauczania: | Ocena dopuszczająca (2) | Ocena dostateczna (3) | Ocena dobra (4) | Ocena bardzo dobra (5) | Ocena celująca (6) |
|---|---|---|---|---|---|
| **1. Wielkie odkrycia geograficzne** | Podaje datę: 1492 (odkrycie Ameryki przez K. Kolumba); identyfikuje postać: Krzysztofa Kolumba; wymienia główne państwa organizujące wyprawy (Portugalia, Hiszpania). | Podaje daty wypraw: Vasco da Gamy (1498), F. Magellana (1519–1522); wskazuje na mapie trasy tych wypraw; wyjaśnia pojęcia: karawela, kompas. | Wyjaśnia przyczyny wielkich odkryć geograficznych; trudności podczas wypraw, wymienia nowości żeglarskie, charakteryzuje cywilizacje prekolumbijskie. | Analizuje i porównuje dwustronne skutki odkryć geograficznych dla Europy oraz dla Nowego Świata (w tym kolonializm, niszczenie kultur lokalnych, rozwój handlu). | Samodzielnie ocenia wpływ wielkich odkryć geograficznych na globalną zmianę myślenia człowieka nowożytnego oraz na rewolucję cen w Europie. |
| **2. Złoty wiek w Polsce na tle europejskim** | Wyjaśnia pojęcie: renesans (odrodzenie); identyfikuje postać: Mikołaja Kopernika; wymienia główne wyznania protestanckie (luteranizm, kalwinizm). | Zna daty: wystąpienia M. Lutra (1517), hołdu pruskiego (1525); wyjaśnia pojęcia: reformacja, kontrreformacja, tolerancja religijna; wskazuje na mapie Prusy Książęce. | Charakteryzuje główne cechy sztuki i architektury renesansu; omawia przyczyny reformacji w Europie oraz przejawy złotego wieku w kulturze i gospodarce polskiej. | Opisuje model polskiego życia gospodarczego w XVI w. (handel wiślany, folwark pańszczyźniany); analizuje postanowienia konfederacji warszawskiej (1573). | Wykazuje związki między rozwojem gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej a pozycją polityczną polskiej szlachty; ocenia specyfikę polskiej tolerancji na tle Europy. |
| **3. Początki Rzeczypospolitej Obojga Narodów** | Zna datę: 1569 (unia lubelska); identyfikuje postać: Zygmunta II Augusta; wie, jakie dwa państwa połączyły się unią. | Wyjaśnia pojęcia: unia realna, demokracja szlachecka, wolna elekcja, artykuły henrykowskie; wskazuje na mapie obszar Rzeczypospolitej Obojga Narodów. | Charakteryzuje ustrój Rzeczypospolitej po unii lubelskiej; porównuje postanowienia unii lubelskiej z wcześniejszą unią personalną; opisuje przebieg pierwszej wolnej elekcji. | Analizuje strukturę społeczną i narodowościową Rzeczypospolitej Obojga Narodów; omawia rolę i znaczenie artykułów henrykowskich oraz pacta conventa. | Ocenia mocne i słabe strony systemu demokracji szlacheckiej w kontekście suwerenności oraz stabilności państwa polsko-litewskiego. |
| **4. RPON i jej sąsiedzi w XVII wieku** | Zna datę: 1683 (odsiecz wiedeńska); identyfikuje postacie: Jana III Sobieskiego, Stefana Czarnieckiego; wymienia państwa, z którymi Polska prowadziła wojny. | Zna daty i znaczenie: obrony Jasnej Góry (1655), pokoju w Oliwie (1660); wyjaśnia pojęcia: potop szwedzki, liberum veto, Kozacy, powstanie Chmielnickiego. | Charakteryzuje przyczyny konfliktów ze Szwecją, Rosją i Turcją; opisuje przebieg potopu szwedzkiego i powstania kozackiego; wskazuje na mapie straty terytorialne RPON. | Wyjaśnia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny kryzysu Rzeczypospolitej w II połowie XVII w.; analizuje wpływ wojen na gospodarkę, społeczeństwo i kulturę (barok, sarmatyzm). | Dokonuje wieloaspektowej oceny skutków politycznych liberum veto i anarchii szlacheckiej jako czynników osłabiających pozycję międzynarodową państwa. |
| **5. Europa w XVII i XVIII wieku** | Wyjaśnia pojęcie: oświecenie; identyfikuje ustrój monarchii absolutnej na przykładzie Francji Ludwika XIV; wymienia państwa, w których rządził absolutyzm oświecony. | Wyjaśnia pojęcia: monarchia parlamentarna, konstytucja, prawa człowieka, ateizm; identyfikuje postacie: I. Newtona, Woltera, Monteskiusza. | Charakteryzuje idee oświecenia i ich wpływ na naukę, kulturę oraz ustrój państw; opisuje reformy Piotra I w Rosji oraz Fryderyka II w Prusach i Józefa II w Austrii. | Porównuje ustrój monarchii absolutnej we Francji z monarchią parlamentarną w Anglii; wyjaśnia mechanizmy funkcjonowania absolutyzmu oświeconego u sąsiadów Polski. | Analizuje i ocenia długofalowe skutki wzrostu potęgi militarnej i politycznej Rosji, Prus i Austrii (państw ościennych) dla losów Europy Środkowo-Wschodniej. |
| **6. Powstanie USA** | Podaje datę: 4 VII 1776 (Deklaracja niepodległości USA); identyfikuje postać: Jerzego Waszyngtona; wie, z jakim państwem | Podaje datę: 1787 (uchwalenie Konstytucji USA); identyfikuje udział Polaków w wojnie o niepodległość USA (T. | Wyjaśnia przyczyny konfliktu między koloniami w Ameryce Północnej a Wielką Brytanią (np. bostońskie picie | Charakteryzuje ustrój Stanów Zjednoczonych w oparciu o zasadę trójpodziału władzy Monteskiusza; opisuje | Ocenia rewolucję amerykańską jako pierwszą skuteczną walkę kolonii o niepodległość i analizuje jej wpływ na |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | walczyły kolonie amerykańskie. | Kościuszko, K. Pułaski). | herbaty); omawia znaczenie Konstytucji USA. | wkład militarny T. Kościuszki i K. Pułaskiego. | nastroje rewolucyjne w Europie. |
| **7. Wielka rewolucja we Francji** | Podaje datę: 14 VII 1789 (zburzenie Bastylii – wybuch rewolucji); wyjaśnia pojęcie: gilotyna; wymienia hasła rewolucji francuskiej. | Wyjaśnia datę: 1789 (uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela); wyjaśnia pojęcia: republika, terror jakobinów; identyfikuje postać: Maksymiliana Robespierre'a. | Opisuje sytuację społeczną i gospodarczą Francji przed rewolucją (podział na stany); charakteryzuje główne etapy rewolucji i zasady Deklaracji praw człowieka. | Analizuje przyczyny i skutki obalenia monarchii we Francji; wyjaśnia mechanizmy terroru rewolucyjnego i ocenia rządy jakobinów. | Dokonuje oceny bilansu rewolucji francuskiej (zbrodnie i terror a narodziny nowoczesnego społeczeństwa obywatelskiego i likwidacja feudalizmu). |
| **8. RP w dobie stanisławowskiej** | Wyjaśnia datę: 3 V 1791 (uchwalenie Konstytucji 3 Maja); identyfikuje postać: Stanisława Augusta Poniatowskiego (ostatniego króla Polski). | Podaje daty: I rozbioru (1772), II rozbioru (1793); identyfikuje państwa rozbiorowe; wyjaśnia pojęcia: Sejm Wielki, Szkoła Rycerska, obiad czwartkowy. | Charakteryzuje reformy oświatowe i kulturalne Stanisława Augusta (KEN); opisuje postanowienia i znaczenie Konstytucji 3 Maja; wskazuje na mapie zmiany granic po I i II rozbiorze. | Wyjaśnia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej (1792) i przebieg wojny w obronie Konstytucji 3 Maja; omawia próby naprawy państwa podjęte przez Sejm Czteroletni. | Analizuje konflikt interesów między obozem reformatorów a magnacką opozycją wspieraną przez Rosję; ocenia postawę polityczną króla w dobie reform. |
| **9. Walka o utrzymanie niepodległości w ostatnich latach XVIII w.** | Podaje datę: 1795 (III rozbiór Polski – upadek państwa); identyfikuje postać: Tadeusza Kościuszki jako naczelnika powstania. | Podaje datę: 1794 (powstanie kościuszkowskie / insurekcja); wyjaśnia pojęcia: kosynierzy, Uniwersał połaniecki, insurekcja. | Opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego (bitwa pod Racławicami, Maciejowicami); wyjaśnia cele wydania Uniwersału połanieckiego; wskazuje na mapie ostateczny podział ziem RP. | Analizuje przyczyny wewnętrzne i zewnętrzne upadku Rzeczypospolitej; charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego w obliczu ostatecznej likwidacji państwa. | Ocenia znaczenie insurekcji kościuszkowskiej dla polskiej tradycji walki narodowowyzwoleńczej i rozważa zasadność tezy o nieuchronności rozbiorów. |
| **10. Epoka napoleońska** | Wyjaśnia datę: 1797 (powstanie Legionów Polskich we Włoszech); identyfikuje postać: Napoleona Bonaparte; zna słowa hymnu polskiego (Mazurek Dąbrowskiego). | Podaje daty: 1807 (powstanie Księstwa Warszawskiego), 1815 (bitwa pod Waterloo, kongres wiedeński); identyfikuje postacie: J. H. Dąbrowskiego, J. Wybickiego, ks. J. Poniatowskiego. | Wyjaśnia okoliczności powstania Legionów Polskich i utworzenia Księstwa Warszawskiego; charakteryzuje ustrój Księstwa Warszawskiego; opisuje wyprawę Napoleona na Moskwę (1812). | Analizuje znaczenie Kodeksu Napoleona dla przemian społecznych w Europie; omawia militarny i polityczny wkład Polaków w kampanie napoleońskie. | Dokonuje całościowej oceny postaci Napoleona Bonaparte i bilansu epoki napoleońskiej z perspektywy europejskiej oraz z perspektywy sprawy polskiej. |